

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511, 2003 PB Haarlem

Aan de commissie Beheer

Datum 17 april 2012
Ons kenmerk WZ/OGV 2012/112979
Contactpersoon Jaap Reelfs
Doorkiesnummer 023-5113390
E-mail jreelfs@haarlem.nl
Onderwerp Stand van zaken uitvoering Programma Haarlem Schoon

Geachte commissieleden,

Bij deze zend ik u de voortgangsrapportage over het programma Haarlem Schoon

Periodiek informeer ik u op deze wijze over de voortgang van het programma. Evenals in de vorige melding komen ook nu weer de verschillende relevante thema's aan de orde. Gezien de invloed van de afvalinzameling op het aspect schoonheid van de openbare ruimte maakt ook de voortgang op dit onderdeel, voor zover van toepassing, deel uit van deze bespreking.

In de vorige rapportage uit april 2011 zijn de volgende actiepunten naar voren gekomen:

1. Notitie diftar wel of niet (2^e kwartaal 2011)
2. Afvalstoffenplan (3^e kwartaal 2011)
3. Initiatieven ontwikkelen ten aanzien van afvalpreventie
4. Evaluatie beeldgestuurd reinigen (mei 2011)
5. Toekomstig onkruidbeleid (4^e kwartaal 2011)
6. Containers centrum plaatsen (4^e kwartaal 2011)
7. Nota verdere invoering ondergrondse inzameling (2^e kwartaal 2011)
8. Evaluatie kunststoffen (juni 2011)
9. Toekomst grofvuil (4^e kwartaal 2011)

Ad 1)

Het onderwerp diftar is aan de orde gekomen tijdens de bespreking van de opinienota duurzaam afvalbeheer. In deze nota is het onderwerp diftar uitgebreid aan de orde gekomen. Tijdens de bespreking door de commissie bleek er echter weinig draagvlak te zijn voor de invoering in Haarlem. Om deze reden is afgezien van een aparte notitie over dit onderwerp.

Ad 2)

De inhoud van het afvalstoffenplan is op hoofdlijnen verwoord in de kader en opinienota. Om deze reden is het afvalstoffenplan tot op heden niet separaat aan u gepresenteerd. Indien u dit alsnog wenst is deze mogelijkheid natuurlijk aanwezig.

Ad 3)

Dit onderwerp maakt deel uit van het nog te presenteren plan van aanpak duurzaam afvalbeheer

Ad 4)

Deze evaluatie zal dit jaar plaatsvinden (4^e kwartaal). De reden van de vertraging wordt uitgelegd in deze brief (zie hfd.st 1).

Ad 5)

Door een misverstand heeft de aangekondigde proef met een alternatieve wijze van onkruidbestrijding vorig jaar niet kunnen plaatsvinden. Het proefgebied was namelijk al met gif behandeld door de aannemer. Dit jaar vindt de proef alsnog plaats (zie hfd.st. 2).

Ad 6)

De containers zijn eind 2011 geplaatst, althans in het kernwinkelgebied.

Ad 7)

De discussie rond de financiering loopt nog binnen de gemeente. Het is danook tot op heden nog niet mogelijk geweest de nota op te stellen.

Ad 8)

Zij het met vertraging, is de evaluatie van de kunstofinzameling inmiddels afgerond (zie hfd.st.7)

Ad 9)

De toekomst ten aanzien van grof afval maakt deel uit van het plan van aanpak duurzaam afvalbeheer dat weldra aan u gepresenteerd zal worden (2^e kwartaal).

Onderstaand komen de volgende punten aan de orde:

- Plusprojecten
- Monitoring openbare ruimte
- Gevolgen afschaffing reinigingsrecht
- Nieuwe opzet inzameling en reiniging binnenstad
- Ondergrondse inzameling
- Hondenbeleid
- Inzameling kunststoffen
- Toekomstvisie grofvuil
- Drijfvuil
- Sterk vervuilende locaties (Hotspots)

De volgende voortgangsrapportage kunt u eind van dit jaar verwachten.

Haarlem

1. Plusprojecten

De projecten leiden tot een efficiëntere en meer planmatige aanpak wat betreft beleidsvorming en terugkoppeling vanuit de uitvoering. Het resultaat zal een voor de burger zichtbare verbetering betekenen van de serviceverlening tegen minimaal gelijkblijvende kosten.

Het betreft de volgende projecten:

- Het opstellen van een geactualiseerd afval en reinigingsplan.
- Het doen van een proef met beeldgestuurd reinigen.
- Het ontwikkelen van een communicatie-campagne
- De ontwikkeling van een systeem voor monitoring van de openbare ruimte.
- Het opzetten van een handhavingstrategie voor zwerfafval en deze in praktijk brengen.

Afvalstoffenplan

Het afvalstoffenplan voor de periode 2011 - 2015 is eind vorig jaar afgerond. De nadruk hierin ligt op het verbeteren van de afvalscheiding de komende jaren. Ingezet wordt op het scheiden van 40% van het fijn huishoudelijk afval en 62% van het grof afval in 2015. Momenteel ligt dit percentage op respectievelijk 30 en 50%. Ten aanzien van de wijze waarop dit doel bereikt kan worden zijn meerdere wegen mogelijk. Om uw standpunt in deze te vernemen is het plan op hoofdlijnen in de vorm van een opinienota eind oktober 2011 aan u voorgelegd. Dit heeft geleid tot een helder standpunt. Inmiddels heeft vertaling hiervan plaatsgevonden in de vorm van een concept plan van aanpak duurzaam afvalbeheer. Dit plan zal naar verwachting in mei aan u gepresenteerd worden.

Beeldsturing en Reinigingsplan

Het uittesten van verschillende werkmethoden is inmiddels afgerond. Dit betekent dat per ingang 2012 gestart is met beeldgestuurd reinigen. Dit jaar zal echter nog een proefjaar zijn, in die zin dat de opschaling naar stadsbrede invoering nog tot onvoorziene problemen aanleiding kan geven waarvoor bijstelling noodzakelijk kan zijn.. Met name geldt dit voor de uiteindelijk benodigde capaciteit aan materieel en menskracht. Het is namelijk gebleken dat een capaciteitsberekening vooraf niet goed mogelijk was vanwege de te grote onzekerheden ten aanzien van de verlangde inzet binnen de nieuwe opzet.. In het kader van een frequentiebestek is het aanzienlijk gemakkelijker om de inzet te berekenen vanwege het feit dat een aantal straten met een vaste frequentie geveegd wordt. Bij beeldsturing is het de daadwerkelijke vervuiling die de inzet bepaald. Deze is afhankelijk van tal van factoren die vooraf niet goed bepaald kunnen worden, bijvoorbeeld seizoenen, dagelijkse weersomstandigheden, gedrag van bewoners, festiviteiten etc. Zonder helder inzicht ten aanzien van de in te zetten capaciteit is een reinigingsplan niet goed op te stellen. Om deze reden is besloten om in 2012 prioriteit te geven aan de verdere implementatie van afvalscheiding en de stadsbrede uitrol van straatreiniging op basis van beeldsturing. Het voornemen is om in het tweede kwartaal van 2013 het plusproject af te ronden met de oplevering van een reinigingsplan voor de middellange termijn, waarin tevens vastgelegd zal worden een definitieve

handhavingstrategie voor zwerfafval. Met dit laatste zal in het kader van de uitrol van beeldsturing nog dit jaar ervaring worden opgedaan.

Communicatieplan

Zowel ten behoeve van de nieuw aanpak reiniging als het in te voeren duurzaam afvalbeheer zal een specifiek communicatieplan opgesteld worden. Hierop voortlopend is al gestart met de ontwikkeling van een campagne gericht op verdere verbetering van de scheidingsresultaten van het huishoudelijk afval. Hierbij zal in belangrijke mate aangehaakt worden bij acties die andere goed scorende gemeenten al gevoerd hebben. Het is de bedoeling om met de voorlichting uiterlijk in juni te starten. Een specifieke aanpak voor de voorlichting op het gebied van zwerfafval zal onderdeel zijn van het nog op te stellen reinigingsplan.

Opzetten systeem monitoring

Sinds eind vorig jaar is de stelselmatige monitoring van de openbare ruimte door medewerkers van de gemeente een feit. Gemonitord worden op dit moment de aanwezigheid van zwerfafval op verhardingen en in het groen alsmede de vulling van prullenbakken. De uitkomsten worden gebruikt zowel ten behoeve van de directe sturing op uitvoeringsniveau, als voor de beleidsvorming.

2. Monitoring openbare ruimte

Ten behoeve van de beleidsvorming worden sinds 2006 al een aantal aspecten in de openbare ruimte periodiek gemeten en geëvalueerd. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Onkruidgroei
- Vervuiling door zwerfafval en veegvuil op verhardingen
- Vervuiling door hondenpoep (zie onder hondenbeleid, hfd.stuk 7)

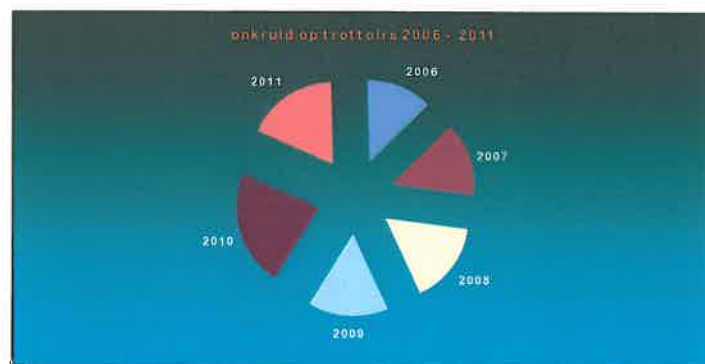
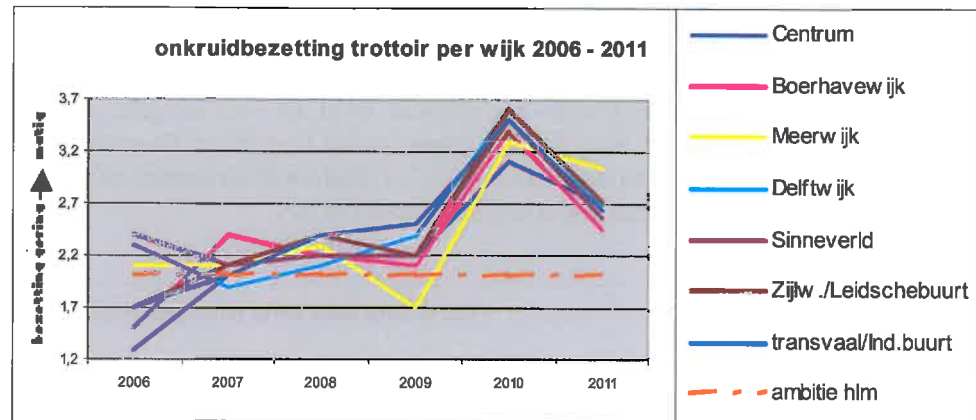
Onkruidgroei

Tot op heden wordt het onkruid in Haarlem bestreden middels een gecombineerde inzet van chemie en mechanische verwijdering. Bij de toepassing van chemie wordt uitgegaan van de randvoorwaarden volgens het DOB – systeem. Deze wijze van toepassing garandeert dat zo weinig mogelijk gif wordt gebruikt en voorts dat er zo min mogelijk in het milieu terecht komt.

De beoordeling van het resultaat vindt plaats op basis van de beeldkwaliteit op een aantal willekeurig gekozen punten in de stad. De volgende 5 klassen worden hierbij onderscheiden:

klasse	omschrijving
1	geen tot geringe onkruid
2	gering onkruid
3	matig onkruid
4	zwaar onkruid
5	zeer zwaar onkruid

Gezien de mate van onkruidgroei en het beschikbare budget, er voor gekozen om ambitieniveau klasse 2 aan te houden. De onderstaande grafieken geven een overzicht van de onkruidbezetting per wijk over de periode 2006 tot en met 2011.

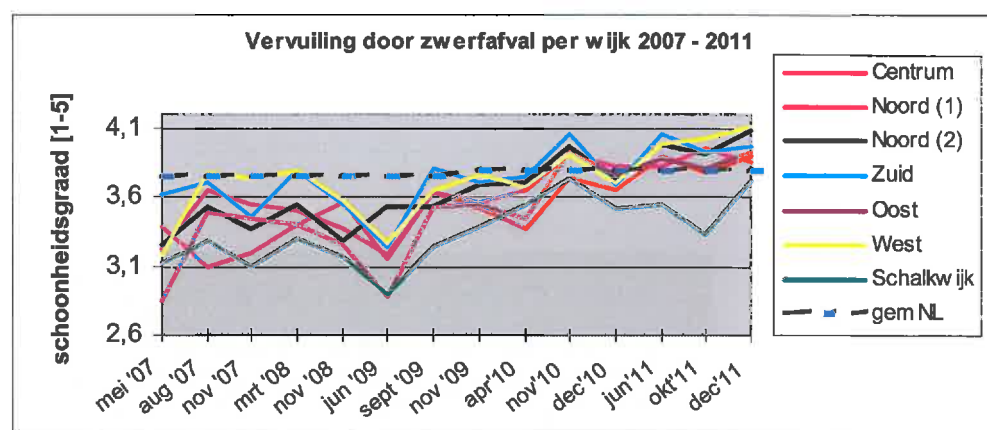
Te zien is dat de onkruidbezetting in 2010 hoger was dan in alle voorafgaande jaren waarin gemeten is. Dit beeld heeft zich in 2011 aanzienlijk hersteld. Opgemerkt dient echter wel te worden dat voor alle wijken geldt dat het ambitieniveau niet gehaald wordt. De waargenomen tijdelijke verbetering van het beeld valt op dit moment nog niet goed te verklaren. Het zou het gevolg kunnen zijn van een ongunstig jaar voor onkruidgroei door het droge voorjaar in 2011.

Belangrijk met betrekking tot onkruidbestrijding is het voornemen van het Rijk om het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen door overheden op termijn te verbieden. Een motie van deze strekking is ook aangenomen door de 2^e kamer. De staatsecretaris heeft inmiddels aangegeven de motie over te nemen. Hij wil echter wel een overgangstermijn aanhouden. Hoe lang deze zal zijn is op dit moment nog niet bekend. De gemeente Haarlem was echter sowieso al van plan om de consequenties van gifvrij onkruidbeheer te onderzoeken. In het 2^e kwartaal zal er een proef van start gaan in Meerwijk waarbij het onkruid wordt bestreden met

behulp van heet water. De proef zal lopen tot het eind van dit jaar. Naast de behaalde beeldkwaliteit zullen benodigde inzet en financiële consequenties in beeld worden gebracht. Op deze wijze zal een helder beeld worden verkregen of deze methode stadsbreed toegepast kan worden, welke gemiddelde beeldkwaliteit bereikt kan worden en welke meerkosten er zijn in vergelijking tot de huidige aanpak.

Zwerfafval

Te zien is in de onderstaande tabel dat over het geheel genomen de stijgende lijn die ingezet is in 2008 zich ook in 2011 voortzet. De gemiddelde schoonheidsgraad ligt op dit moment rond de 3,7. Enkele wijken scoren zelfs gelijk of boven de landelijk gemiddelde schoonheidsgraad van 3,8.

Opgemerkt dient te worden dat Schalkwijk relatief laag blijft scoren. De fractie van de PvdA heeft in haar initiatiefvoorstel “Vermindering zwerfvuil in Haarlem” eveneens gewezen op de minder goede situatie wat betreft zwerfafval in Schalkwijk. De oorzaak zou voor een belangrijk deel liggen in het feit dat in deze wijk veel grofvuil illegaal op straat gezet wordt. Een deel van dit afval verwaait en wordt op deze wijze tot zwerfvuil. De gemeente zoekt inmiddels samen met de heer Schaart, de opsteller van het initiatiefvoorstel, naar een aanpak voor het probleem. Er ligt momenteel een voorstel dat verder besproken zal worden en, na wederzijdse instemming, opgenomen zal worden in het plan van aanpak duurzaam afvalbeheer.

Ten aanzien van de wijze van het monitoren van zwerfafval dient benadrukt te worden dat het onderzoek tot nu toe gebaseerd is op gemiddelde waarden. Het kan goed zijn dat individuele bewoners een ander beeld hebben van hun directe leefomgeving. Het is ook om deze reden dat Haarlem per 2012 overgegaan is op beeldgestuurd reinigen. Bij deze methodiek dient iedere straat afzonderlijk in ieder geval op het basiskwaliteitsniveau gehouden te worden. Het is dan ook de bedoeling dat in volgende rapportages in het kader van Haarlem Schoon gebruik gemaakt gaat worden van de nieuwe wijze waarop zwerfafval gemonitord wordt in de gemeente. Dit betekent naast de benadering per wijk ook een insteek op straatniveau.

Haarlem

Naast initiatieven vanuit de gemeente om tot een zo hoog mogelijk kwaliteitsbeeld te komen aangaande zwerfafval, is het eveneens belangrijk bewoners verder bewust te maken van de negatieve gevolgen van zwerfafval en hen ook actief te betrekken bij het onderhoud van de wijk. Vooral op het moment dat er veranderingen plaatsvinden, zoals in dit geval de overschakeling op beeldsturing is het belangrijk de communicatie naar de burger te intensiveren en ook van hen op een speelse en vrijblijvende wijze een stuk inzet te vragen. Naast de eerder in deze rapportage genoemde ontwikkeling van een handhavingstrategie zal ook de specifieke communicatie rond zwerfafval opgepakt dienen te worden. Dit laatste zal gaan gebeuren binnen een speciaal opgericht werkverband tussen de gemeente en Spaarnelanden op het gebied van de communicatie over afval en reiniging. Gezien de prioriteit die communicatie heeft zal nog in het 2^e kwartaal deze werkgroep haar eerste ideeën en voorgestelde aanpak dienen vast te leggen. Middels deze rapportages zal ik u op de hoogte houden van de voortgang.

3. Gevolgen afschaffing reinigingsrecht

Per 1 januari 2012 is de beëindiging van het reinigingsrecht een feit geworden. In 2011 zijn de ondernemers middels meerdere brieven op de hoogte gebracht van de verandering en de consequenties voor het aanbieden van het bedrijfsafval.

Om de druk op de openbare ruimte te verminderen en tevens de service te vergroten voor bedrijven zonder in pandige opslagruimte, is besloten om bedrijven de mogelijkheid te bieden om te kunnen storten op ondergrondse containers voor particulieren. Bij de uitwerking van dit voornemen is veel aandacht besteed aan het borgen van de serviceverlening voor de bewoners (altijd in werpcapaciteit voorhanden en schone containers) en het financieel en administratief scheiden van de beide afvalstromen. Bovendien wordt de gemeente gecompenseerd voor het deel van de exploitatie dat voor rekening komt van de aangesloten bedrijven. Het nieuwe beleidsvoornemen heeft het eerste jaar nog het karakter van een proef. Dit laatste uitsluitend ten behoeve van eventuele bijsturing aan het eind van de proefperiode. Middels de voortgangsrapportages in het kader van Haarlem Schoon zult u over dit nieuwe beleid verder worden geïnformeerd.

4. Nieuwe opzet inzameling binnenstad

In het kernwinkelgebied zijn de ondergrondse containers inmiddels in gebruik genomen. De planning voor de overige delen van het centrum is om begin 2^e kwartaal de voorbereidingen voor het plaatsen van containers in de Burgwalbuurt en de delen van het centrum buiten het kernwinkelgebied rond te hebben. Het stationsgebied staat in deze periode al in de planning om te voorzien van ondergrondse containers.

5. Invoering ondergrondse afvalinzameling stadsbreed

Zoals in de vorige brief al is aangegeven, is verdere uitbreiding van ondergrondse inzameling op basis van een kostenneutrale exploitatie niet meer mogelijk. Over de

voortgang van de ondergrondse inzameling is u ook een aparte nota in het vooruitzicht gesteld. In afwijking hiervan is echter besloten dit onderwerp op te nemen in de brede discussie die momenteel gevoerd wordt rond duurzaam afvalbeleid. Hiervoor zijn de volgende argumenten van belang:

Minder restafvalcontainers in de toekomst

Bij verdere verbetering van afvalscheiding zijn in de toekomst aanzienlijk minder ondergrondse restafvalcontainers nodig. Kapitaalvernietiging dient voorkomen te worden.

Maximale efficiëntie

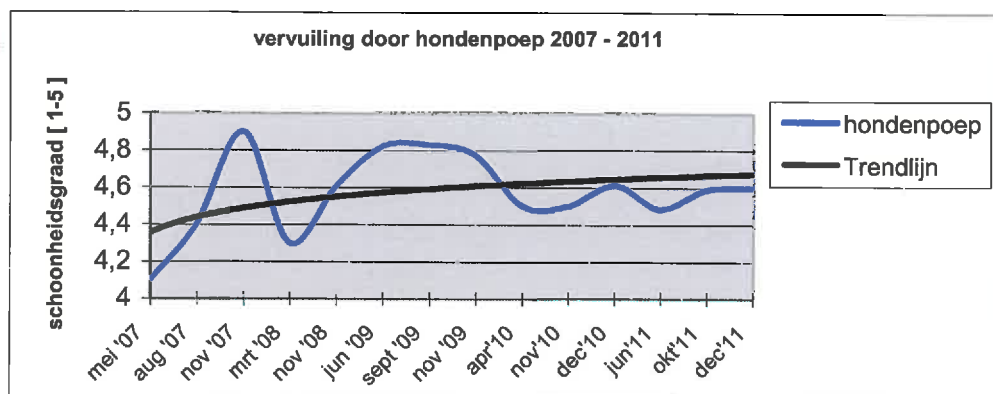
Met duurzaam afvalbeheer zullen extra exploitatiekosten gemoeid zijn. Ten aanzien van de vereffening van deze kosten dient uitgangspunt te zijn dat de bestaande exploitatie maximaal efficiënt wordt ingericht. Dit houdt ondermeer in maximalisatie van het aantal aansluitingen per container alsmede het uitrusten van containers met een elektronisch volmeldingssysteem. Reden om het hiervoor benodigde onderzoek uit te voeren onder de paraplu van het project duurzaam afvalbeheer.

Zo veel mogelijk te gemoet komen bewoners

Een van de uitgangspunten ten aanzien van duurzaam afvalbeheer is het te gemoet komen van bewoners waar het gaat om het aanbieden van de herbruikbare stoffen. Dit kan betekenen dat in sommige wijken de voorkeur van bewoners niet direct uitgaat naar ondergrondse containers. Genoemd kan bijvoorbeeld worden het ter beschikking stellen van een extra rolemmer voor bijvoorbeeld plastic of papier of het inleveren van herbruikbare stoffen op een centraal inzamelpunt tegen een vergoeding. Het maximaliseren van de inzameling van restafval middels ondergrondse containers is niet meer zonder meer passend binnen het duurzaamheidsconcept. Er dienen meer factoren te worden meegenomen, zoals maximaal te bereiken efficiëntie, keuzes ten aanzien van inzamelwijzen voor herbruikbare stoffen en prioritering aangaande de wijken waar de gemeente nog ondergrondse inzameling wil invoeren. In het kader van de aanpak duurzaam afvalbeheer zal op wijkniveau de inzamelwijze worden bepaald en de aan te schaffen inzamelmiddelen, uiteraard gebaseerd op een maximaal te bereiken efficiëntie. Op basis hiervan zal een exploitatiebedrag worden vastgesteld en de wijze van vereffening worden aangegeven. Hierbij is het uitgangspunt dat toegenomen efficiency in de inzameling, verminderde verbrandingskosten en opbrengsten uit hergebruik de verhoogde exploitatie dienen te compenseren.

6. Hondenbeleid

In tegenstelling tot de situatie bij zwerfafval is de vervuiling door hondenpoep toegenomen. De schoonheidsgraad ligt momenteel rond de 4,6. Deze bedroeg eind 2009 nog 4,8. Dit lagere schoonheidsniveau dat ingezet is november 2010 lijkt zich te stabiliseren. Zie ook de tabel op de volgende pagina.

Ten einde de situatie rond hondenpoep te verbeteren heeft de fractie van Groen Links onlangs een initiatiefvoorstel ingediend. Voorgesteld wordt om een proef te houden waarbij sprake is van een geïntegreerde aanpak van zowel handhaving, voorlichting als het ter beschikking stellen van specifieke inzamelmiddelen voor hondenpoep. Groen Links heeft in deze een preadvies gevraagd van het college. De nota zal naar verwachting medio april behandeld worden.

7. Inzameling herbruikbare fracties (kunststoffen)

In het kader van de introductie van duurzaam afvalbeheer zal vanaf heden de voortgang van de afvalscheiding standaard deel uitmaken van deze rapportage. Dit betreft papier/karton, glas, gft-afval en kunststoffen.

Naar aanleiding van een vorig jaar verrichtte uitgebreide evaluatie van de inzameling van kunststoffen¹, wordt op deze fractie hier verder ingegaan. Hierop volgend zal ook een evaluatie plaatsvinden van de overige fracties. Ook van deze fracties zal de voortgang in deze rapportages vermeld worden.

Het onderzoek naar de inzameling van kunststoffen laat zien dat in 2011 per inwoner circa 2,4 kg kunststof is ingezameld. Per huishouden is dit 4,8 kg. Op grond van sorteeranalyses zit er in het restafval nog circa 48 kg aan verpakkingsafval. Er wordt dus slechts 5% van het (theoretische) potentieel gered.

Vergeleken met de gecombineerde gemiddelden van gemeenten uit de stedelijkheidsklasse 1 en 2 scoort Haarlem marginaal beter met 0,2 kg per huishouden. Gemiddeld genomen wordt in gemeenten met brengvoorzieningen, onafhankelijk van de stedelijkheidsklasse, 6,2 kg kunststof ingezameld per huishouden. Haarlem loopt 29% achter op deze gemeenten. Aangezien Haarlem zich qua ambitie niet wil vergelijken met stedelijkheidsklasse 1 gemeenten, lijkt een toetsing aan gemeenten met een overeenkomstige inzamelwijze meer voor de hand liggend. Dit houdt in dat de ambitie gericht wordt op een verbetering van minimaal 29%.

¹ Evaluatie kunststofinzameling gemeente Haarlem, februari 2012, De Jonge Milieu Advies Zeist

Uit landelijk onderzoek blijkt dat de inzamelresultaten aanzienlijk hoger zijn bij toepassing van andere inzamelsystemen dan ondergrondse inzameling. Bijvoorbeeld bij een haalsysteem ligt het gemiddelde op 11 kg per huishouden per jaar.

De kosten voor de inzameling van kunststof per ton (€ 538,-) zijn hoger dan de vergoeding die de gemeente van Nedvang per ton ontvangt (€ 475,-). De gemeente legt er op dit moment geld op toe. Dit is niet bijzonder omdat ook in andere vergelijkbare gemeenten (geen diftar/ brengsysteem) dit het geval is. De gemiddelde kosten bedragen in deze gemeenten € 590,- per ton. Gesteld kan worden dat de inzameling van kunststof in Haarlem kosteneffectief gebeurt.

In het kader van het duurzaam afvalbeheer ligt de beleidsdoelstelling in Haarlem op 18 kg per huishouden per jaar. Dit houdt in dat er een grote inspanning verricht zal moeten worden de komende jaren om dit te verwezenlijken. De aanpak hiervoor is vastgelegd in het plan van aanpak duurzaam afvalbeheer. Dit plan zal, zoals al vermeld, in mei aan u worden voorgelegd.

8. Toekomstvisie grofvuil

In de vorige brief is aan u een toekomst visie beloofd omtrent grofvuil. Deze visie is inmiddels als concept geformuleerd (zie ook hfd.st.2) en ter verdere uitwerking opgenomen in het genoemde plan van aanpak duurzaam afvalbeheer

9. Drijfvuil

In de vorige brief is gemeld dat nog gesproken werd met Spaarnelanden over de totstandkoming van de dienstverleningsovereenkomst met Rijnland. Er is inmiddels een akkoord bereikt. Dit onderwerp zal, tenzij daar aanleiding voor is, niet meer terugkomen in deze rapportage.

10. Sterk vervuilende locaties (Hotspots)

Met de invoering van beeldgestuurd reinigen is de noodzaak om deze locaties apart te monitoren komen te vervallen. Deze locaties maken namelijk deel uit van de nieuwe standaard periodieke monitoring in het kader van de beeldgestuurde aanpak.

Met vriendelijke groet,

Rob van Doorn